

ONZE VISIE OP DE REGIONALE ENERGIE STRATEGIE NOORD-HOLLAND NOORD

Kritisch Platform Ontwikkeling de Zijpe

Het Zijper Landschap

SAMENVATTING

De Regionale Energiestrategie, of kortweg de concept RES, is een document waarin Noord-Holland Noord (NHN) als energieregio beschrijft hoe en waar duurzame elektriciteit (zon en wind) opgewekt gaat worden, en hoe de warmtetransitie (duurzame alternatieven voor aardgas) vorm kan krijgen, evenals de opslag en infrastructuur voor energie en warmte.

De Vereniging Het Zijper Landschap en de Stichting kritisch Platform Ontwikkeling de Zijpe vertegenwoordigen van een grote groep burgers/inwoners van de gemeente Schagen. Wij zijn bezorgd over de ontwikkelingen en impact van grootschalige opwek van wind en zon zoals in de opgave voor de Regionale Energie strategie wordt voorgesteld.

Als maatschappelijke organisaties staan wij voor een leefbare, duurzame leefomgeving en respect voor landschappelijke cultuur en natuurwaarden:

- De grootschalige opwekking van alternatieve energiebronnen zoals wind en zon kan alleen op een duurzame manier als de leefomgeving en natuurwaarden worden gerespecteerd.
- Een gezonde economie draagt bij aan de gezondheid van de mens en zijn leefomgeving en ook aan de gezondheid van natuur (plant en dier) en bodem.
- Grootschalige opwekking van energie heeft een grote invloed op zowel de natuur als de leefomgeving. In de concept-RES wordt te makkelijk en onnodig de schaarse open ruimte "gebruikt".

In de huidige concept RES missen wij op vele punten deze, voor ons, belangrijke uitgangspunten. Daarom hebben wij als maatschappelijke organisaties met een brede achterban gemeend onze kijk op de RES weer te geven op basis van de volgende conclusies:

- Respecteer bestaande natuurwaarden. Geen zonnevelden en/of windturbines op of nabij weidevogel leefgebied, Natuurnetwerk, Natura 2000 gebieden en natuurverbindingzones
- In NHN bestaat een onevenredige grote opgave voor zowel wind als zonne-energie, waardoor er sprake is van een zeer groot aantal zoekgebieden voor grootschalige energie opwek. Eerst dient het volledige potentieel aan zonnepanelen op daken en gevels benutten te worden en pas dan kan land worden gebruikt.
- Geen zonneprojecten op agrarische gronden in de Zijpe. Eerst het potentieel aan windenergie op industrie- en bedrijventerreinen benutten.
- Gezien het zeer actuele advies (2020) van het RIVM om een strengere geluidsnorm voor bestaande en nieuw te realiseren windturbines toe te passen, het advies van de WHO en ook de huidige Provinciale regelgeving zien wij geen ruimte voor nieuwe windturbines en/of grootschalige windprojecten binnen de regio en daarmee in de gemeente Schagen en de Zijpe.
- Omdat de alternatieve RES "Duurzaam en Leefbaar" uitgaat van een gezonde en leefbare woonomgeving is dit een goed alternatief. Hierin zijn geen nieuwe windturbines op land geplaatst en ook geen zonneweiden op landbouwgrond. Zonnepanelen op 30% van de grote daken, zonnepanelen op zonne-zandbanken en drijvende zonne-eilanden in het IJssel- en Markermeer en windturbines in het IJsselmeer op grote afstand van woningen, zijn de bouwstenen van dit alternatief.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	3
2	Grenzen aan de groei	3
3	De Regionale Energie Strategie	4
4	Bod voor duurzame energie Provincie Noord-Holland	4
5	Wind en zon en ruimtelijke samenhang.....	5
6	Zonne-energie in het landschap en prioriteiten.....	6
7	Zoekgebieden en alternatieven.....	6
7.1	RES	8
7.2	De natuurorganisaties	9
7.3	Duurzaam en Leefbaar	10
7.4	Windenergie	10
7.5	Zonne-energie	10
7.6	Warmtevoorziening	11
8	Gezondheidsadvies RIVM-geluidsoverlast omgevingsgeluid waaronder windturbines.....	11
9	Conclusies.....	12
10	Aanbevelingen	12

1 INLEIDING

Drastische maatregelen zijn nodig om te voldoen aan de eis om over tien jaar 49 procent minder CO₂ uit te stoten dan in 1990. Noord-Holland zit momenteel nog maar op zes procent. Provincies voelen de hete adem van 'Den Haag' in hun nek.

De Regionale Energiestrategie, of kortweg RES, is een document waarin Noord-Holland Noord (NHN) als energieregio beschrijft hoe en waar duurzame elektriciteit (zon en wind) opgewekt gaat worden, en hoe de warmtetransitie (duurzame alternatieven voor aardgas) vorm kan krijgen, evenals de opslag en infrastructuur voor energie en warmte.

De RES leidt tot locaties van energieprojecten, die uiteindelijk uitgevoerd gaan worden. Dit raakt de bevoegdheden van de deelnemende 18 gemeenten, de provincie en het Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier. Daarom zullen zij beslissen over de RES. Zodat de gemaakte keuzes in de RES vervolgens kunnen worden vastgelegd in ruimtelijk beleid.

De provincie Noord-Holland zet vooral in op windenergie. Daarmee lijkt de meeste winst te behalen. Eén turbine zoals in het Windpark Wieringermeer levert net zoveel stroom op als meer dan twintig voetbalvelden vol zonnepanelen. Als Noord-Holland kiest voor alleen panelen, zijn er zo'n vierduizend voetbalvelden nodig.

In de eerste RES-studies, opgesteld onder regie van de provincie, staat dan ook met zoveel woorden: 'In een groot deel van de regio zijn er geen of nauwelijks restricties voor windturbines'. In enkele gebieden zijn deze taboe. Zoals de duinen, het Zwanenwater en andere beschermde Natura 2000-gebieden.

De totale capaciteit in 2030 aan Wind en Zon voor de gehele provincie Noord-Holland bedraagt uitgaand van het bestaand beleid 2,4 TWh, waarvan 1,8 TWh gerealiseerd in Noord-Holland Noord. Bijna 90% daarvan bestaat uit windenergie.

Tot 2030 'moet' Noord-Holland op land nog zo'n 1,25 TWh extra aan duurzame energie opwekken. Een terra wattuur is een miljard kilowattuur. Een gemiddeld huishouden verbruikt jaarlijks 3300 kWh.

2 GRENZEN AAN DE GROEI

Wie de enorme diversiteit van het leven op deze planeet bestudeert, weet dat alles met elkaar samenhangt. De feiten liegen er niet om. Het verlies aan biodiversiteit is stuitend, zie de keiharde cijfers in het IPBES-rapport¹ van een jaar geleden. Daarin staan ook de alarmerende feiten over vergaande landdegradatie. En het IPCC-rapport² van augustus 2019 wijst streng op duurzaam landgebruik met behoud van levende, bio diverse bodems als cruciaal voor voedselproductie en klimaatmitigatie.

Ook in de maatschappij zien we een groeiende onvrede over het biodiversiteitsverlies: *"waar zijn de insecten gebleven?"*, *"wie hoort er nog een grutto?"* *"Waarom kappen we die bossen?"* en ook onvrede over andere aspecten van onze slokop-economie gericht op maximalisatie en groei: de toenemende vermogensongelijkheid, de politieke invloed van het grote geld, de grote bedrijven en hun belastingontwijking, de doorgeslagen globalisering en marktwerking.

Het begint steeds duidelijker te worden dát – en ook hoe – veel belangrijke maatschappelijke en door de mens zélf veroorzaakte problemen met elkaar samenhangen: milieuvervuiling, energiecrisis, klimaatverandering, watergebrek, grondstoffen schaarste, overbevolking, verlies aan biodiversiteit en goed functionerende ecosystemen. De oplossingen zullen dus ook moeten komen uit een integrale benadering, want in een samenhangend systeem zal draaien aan de ene knop onvermijdelijk leiden tot effect elders. Over de oplossingen praten we al sinds de club van Rome, maar we weten dat er maar één richting is en dat is de circulaire economie.

¹ https://ipbes.net/sites/default/files/ipbes_7_10_add.1_en_1.pdf

² [file:///C:/Users/awegm/Downloads/rapport-climate-change-and-land%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/awegm/Downloads/rapport-climate-change-and-land%20(1).pdf)

Een economie die niet gebaseerd is op uitputting maar op een gezonde verhouding tussen leefomgeving, natuur en verdienmodellen. Onze visie is dat een gezonde economie bijdraagt aan de gezondheid van mens en de gezondheid van de natuur en bodem.

Voor de noodzakelijke energietransitie is het voor de hand liggend lessen te trekken uit de natuur. De zon is daar de belangrijkste energiebron. In een uur tijd ontvangt de aarde meer zonne-energie dan we wereldwijd in een jaar gebruiken. Laten we primair het zonlicht en de zonnewarmte gebruiken. Solar Power to the People³, zoals zo mooi beschreven staat in het boekje van Ad van Wijk en coauteurs.

Leidraad daarbij is bijvoorbeeld de zonneladder⁴ waarbij in eerste plaats zonnepanelen geplaatst moeten worden op daken. Grootschalige zonneweiden worden als allerlaatste mogelijkheid genoemd in deze richtlijn.

3 DE REGIONALE ENERGIE STRATEGIE

De RES betreft de grootschalige opwekking van wind- en zonne-energie op land. In NHN zijn als gevolg van de uitvoering van het energieakkoord 2013 al een groot aantal windturbines geplaatst.

Het grootste windpark ligt in de Wieringermeer met bijna honderd windturbines elk met een vermogen van 3,5 MW. Het NRC heeft deze verkwanseling van de polder onlangs beschreven⁵. Beeld dat daaruit naar voren komt is dat de totale vraag aan elektriciteit voor huishoudens maar een klein deel is van het opgewekt vermogen. De grootste gebruikers van groene elektriciteit zijn de datacenters. Verwacht wordt dat de vraag van datacenters sterk zal toenemen van 0,5 TWh vandaag tot 3,5 TWh in 2030⁶.

De RES gaat uit van een groot maatschappelijk draagvlak. Bij het opstellen van uitgangspunten en scenario's is weinig tot geen inspraak geweest en alle betrokken partijen geven aan dat de participatie tot nu toe onvoldoende uit de verf is gekomen.

De minimumafstand van woningen tot windturbines wordt door het RIVM geadviseerd op minimaal 600 meter⁷. Die minimumafstand is in de huidige RES losgelaten. Grootschalige windturbines met tiphoogte van 135 meter worden door de RES gezien als acceptabel voor mens en natuur omdat er volgens de RES geen overlast van uit gaat. Voor deze ontwikkeling is echter geen draagvlak door de bevolking van NHN.

Momenteel wordt in NHN een totaal van 1,6 TWh aan windenergie opgewekt en er is nauwelijks ruimte te vinden waar turbines gerealiseerd kunnen worden die op een afstand van minimaal 600 meter van bewoning staan. De leidende richting is dan ook dat er geen ruimte meer is voor extra windturbines op land. Repoweren van bestaande turbines is binnen grenzen wel een mogelijkheid.

4 BOD VOOR DUURZAME ENERGIE PROVINCIE NOORD-HOLLAND

Noord-Holland heeft van alle provincies in absolute zin met 6,9 TWh en als aanvullend bod met ruim 4,4 TWh veruit het hoogste bod uitgebracht. De andere "windprovincies" Groningen met een aanvullend bod van 2,6 TWh staat op een derde plaats en Flevoland met een aanvullend bod van 0,6 TWh op de laatste plaats. Een aantal regio's hebben vanuit een oogpunt van maatschappelijke haalbaarheid en gezien het ontbreken van draagvlak voor grootschalige windturbines en grootschalige zonneakkers op agrarische grond, een 'defensief' aanvullend bod uitgebracht. Bij sommige provincies, zoals Friesland, is volstaan met het indienen van vergunde projecten. Zij hebben geen aanvullend bod uitgebracht. Een burgerparlement heeft daar vastgesteld dat er op dit moment

³ <https://www.kwrwater.nl/wp-content/uploads/2017/11/Solar-Power-to-the-People-NL.pdf>

⁴ https://www.natuurenmilieufederaties.nl/friksbeheer/wp-content/uploads/2019/01/De-constructieve-zonneladder_NMFs.pdf

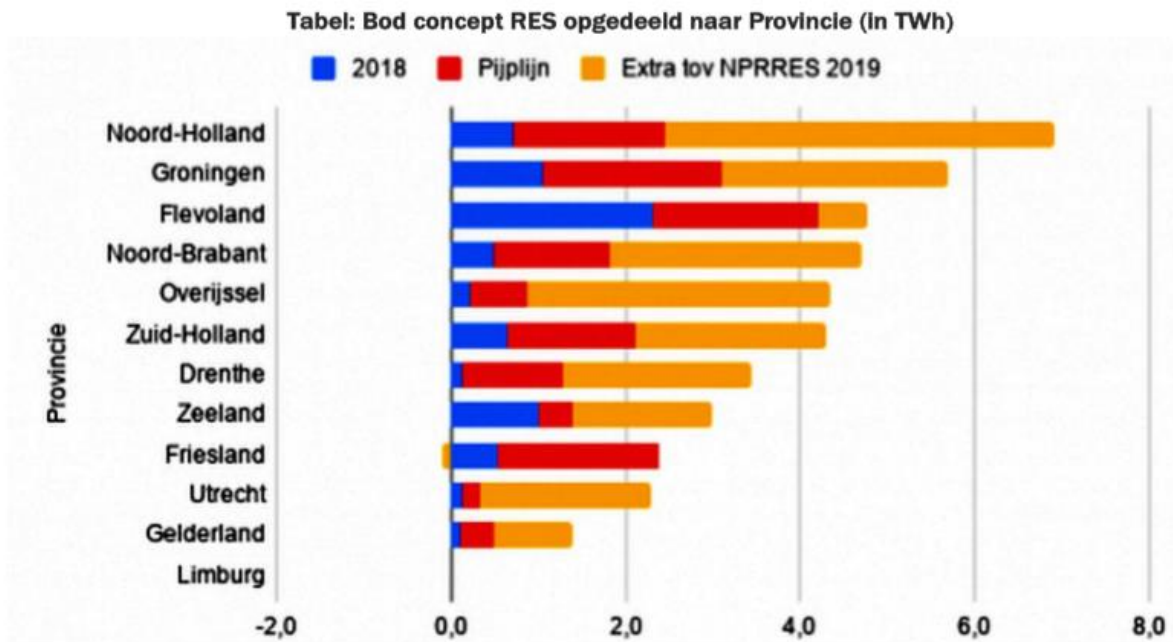
⁵ <https://www.nrc.nl/nieuws/2020/06/05/gebroken-beloftes-hoe-de-wieringermeerpolder-dichtslibde-met-windturbines-en-datacentra-a4001882>

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/03/15/ruimtelijke-strategie-datacenters>

⁷ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/680300007.pdf>

geen draagvlak is voor nieuwe grootschalige windprojecten. Het totale bod van de Provincie NH van 6,9 TWh bestaat voor 40% uit al vergunde projecten en 60% uit nieuwe grootschalige wind- en zon projecten. Alle 30 regio's samen tellen in de concept-Ressen op tot een bod van 52TWh! Dat is 17 TWh meer dan de opgave uit het Klimaatakkoord.

Onderstaande tabel geeft in oranje aan welke provincies het hoogst aanvullende bod hebben uitgebracht. Hoe langer het oranje gedeelte hoe hoger het aandeel aanvullend bod. De tabel is gebaseerd op de stand per 1 mei 2020 met nog een aantal regio's zonder opgave. Het eindbeeld van alle 30 regio's verandert de positie van de provincie Noord-Holland niet.

Figuur 1 | Bod concept RES opgedeeld naar Provincie

In de Provincie Noord-Holland is niet alleen het hoogste concept RES bod uitgebracht, maar van de "windprovincies" ook veruit het hoogste percentage nieuwe grootschalige wind- en zon projecten. 60% van het NH-concept bod zijn nieuwe projecten. In Groningen is dit percentage 46%, in Flevoland slechts 11% en in Friesland 0%. Daar heeft kennelijk het verkrijgen van maatschappelijk draagvlak een grotere prioriteit gekregen dan in de Provincie Noord-Holland.

In de gemeente Schagen zijn een zeer groot aantal zoekgebieden aangewezen voor zowel wind als zonne-energie. Wij constateren dat de grootschalige opwekking van energie een buitengewone grote invloed heeft op zowel de natuur als de leefomgeving. Wij constateren ook een onevenredige opgave voor zowel wind als zonne-energie in onze provincie waardoor er nu sprake is van een zeer groot aantal zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking.

5 WIND EN ZON EN RUIMTELIJKE SAMENHANG

In de RES NHN zijn een groot aantal locaties voor windenergie in combinatie met zonne-energie aangegeven. De reden zou zijn op deze manier te besparen op de aansluitkosten. Zon en wind vullen elkaar aan waardoor er in verhouding minder in elektriciteit infrastructuur hoeft te worden geïnvesteerd. Een belangrijk element wordt hierbij echter vergeten. Nieuwe zon en windprojecten zullen een groot tot zeer grote (negatieve) invloed hebben op de (leef)omgeving. De schade, zoals waardedaling van onroerende zaken en het gederfde woongenot worden slechts ten dele vergoed. In de nieuwe omgevingswet wordt er gerekend met een maatschappelijk eigenrisico van 4%. Hiervoor zal eerst een langdurige planschade procedure moeten worden gevoerd. Wij pleiten dan ook

voor een eerlijke (bovenwettelijke) compensatie zoals ook wordt geadviseerd door de Noordelijke rekenkamer⁸. De Noordelijke rekenkamer concludeert:

‘Het huidige omgevingsrecht bevat een zeer beperkte grondslag op basis waarvan overheden initiatiefnemers kunnen verplichten de omwonenden bovenwettelijk te compenseren of financieel te laten participeren. Een goede argumentatie hiervoor ontbreekt’.

6 ZONNE-ENERGIE IN HET LANDSCHAP EN PRIORITEITEN

Door de industriële uitstraling van zonnepanelen hebben deze een verstrend effect op cultuurhistorische waardevolle landschappen. In een vlak landschap is een veld met zonnepanelen door middel van beplanting en het aanbrengen van wallen goed ‘onzichtbaar’ te maken. Naast het visuele effect is er ook voordeel te behalen door een brede strook groen met een bepaalde ecologische waarde die het verlies van natuurwaarde (deels) compenseert. Wij pleiten voor een compensatie van natuur die gelijkwaardig is aan datgene dat verloren gaat.

Een recente studie⁹ van de Universiteit Wageningen bevestigt dat grondgebonden zonneparken het bodemleven ernstig beïnvloeden. Het onderzoek vermeldt: *“Een gezond bodemleven is van groot functioneel belang voor de landbouw en de kwaliteit van de leefomgeving. Het bodemleven heeft belangrijke taken bij onder andere klimaatmitigatie, adaptatie, waterregulatie, reinigend vermogen en het herstellen en versterken van de biodiversiteit. Zo zorgen de bodemorganismen voor het vastleggen van koolstof en het reguleren van wateroverschotten en -tekorten, en voor de nutriëntenkringlopen.”* Door zonneparken wordt het gezonde bodemleven aangetast. Aangeraden wordt om zonnepanelen in te passen op een manier die de licht- en watercondities zo min mogelijk beïnvloedt, door het creëren van ruimte tussen de zonnepanelen.

De milieueffecten van zonneparken zijn nog maar weinig onderzocht, maar deskundigen geven meer en meer hun visie op de negatieve effecten die op de bodem te verwachten zijn¹⁰. Ook de Raad voor Leefomgeving en Infrastructuur zet in het recent verschenen rapport ‘De bodem bereikt’ grote vraagtekens bij verdere industrialisering van agrarische gronden¹¹.

Wij hanteren daarom de volgende prioriteitenladder:

1. Geen zonneprojecten in natuurnetwerk, natuur verbindingszones, Natura 2000 gebieden, het **huidige** weidevogel leefgebied, gronden met cultuurhistorische waarde.
2. Geen zonneprojecten op agrarische gronden.
3. Start zonneprojecten op no-regret locaties/daken zoals: woningen, scholen, bedrijven, kassen, loodsen en gemeentepanden;
4. Gebruik onbenutte bebouwde locaties zoals: overkappingen van daarvoor geschikte parkeerterreinen, oude vuilstortplaatsen, bluswatervijvers, gietwaterbassins en verweesde (bedrijven)terreinen.
5. Ontwikkel vervolgens nieuwe zonneparken in samenhang met natuurontwikkeling. Met de voorwaarde dat zonneprojecten alleen gerealiseerd worden met voldoende ecologische en visuele inpassing (dus geen afscherming met hekken maar natuurlijke afscheiding, hoogte aangepast aan panelen, aan alle kanten).

7 ZOEKGEBIEDEN EN ALTERNATIEVEN

⁸ https://www.noordelijkerekenkamer.nl/images/Documenten/2019-Energietransitie-Lusten-Lasten/NR_20200302_Verdeling-onder-hoogspanning_Gr.pdf

⁹ <https://www.atlasleefomgeving.nl/nieuws/grote-grondgebonden-zonneparken-beïnvloeden-bodem-en-bodemleven>

¹⁰ <http://www.louisbolk.org/downloads/3270.pdf>

¹¹ https://www.rli.nl/sites/default/files/advies_de_bodem_bereikt_def.pdf

Noord-Holland beschikt over veel unieke natuur. Gebieden met natuurwaarden genieten in Nederland bescherming. Bij het inpassen van de energieopgave wordt gestreefd effecten op de natuur te vermijden of te beperken. In gebieden die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) geldt een bescherming via de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Hier geldt een 'Nee, tenzij' principe voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Natura 2000-gebieden maken onderdeel uit van een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Natura 2000-gebieden maken ook onderdeel uit van het NNN. Er geldt een strikt beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden die ook buiten de grenzen van het gebied kan reiken (externe werking). Belangrijke weidevogelleefgebieden zijn in de structuurvisie van de provincie begrensd en worden beschermd tegen inbreuken op de openheid van de gebieden. Ook voor deze gebieden geldt voor nieuwe ontwikkelingen een 'Nee, tenzij' principe. Ingrepen die leiden tot oppervlakteverlies, verstoring of een peilverlaging zijn niet mogelijk *tenzij er een groot openbaar belang wordt gediend en er geen alternatief aanwezig is*.

Daarnaast is er wet- en regelgeving opgesteld om de landschappelijke waarden in Noord-Holland te beschermen. Dit betreft UNESCO-werelderfgoed, Rijks archeologische monumenten, rijks stads- en dorpsgezichten, provinciale cultuurhistorische monumenten en stiltegebieden en bufferzones. Bestaande wet- en regelgeving maakt het niet mogelijk om in deze gebieden opstellingen voor zon- en windenergie te realiseren.

Onderstaand een weergave van de Zijpe van de provincie Noord-Holland:

Figuur 2 | KAART 4: ECOLOGIE behorende bij de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) vastgesteld door GS 11.12.2018

Groene lijnen: Natuurverbinding
Donkergroen: Natuurnetwerk Nederland (NNN)
Lichtgroen: Weidevogelleefgebied

7.1 RES¹²

Om zoekgebieden te identificeren zijn er in de regio bijeenkomsten gehouden door de RES-organisatie. Op basis van scenario's werd gezocht naar ruimte voor opstellingen voor zon en wind. De uitkomsten van de zogenaamde ateliers is dat de bewoners van NHN de plaatsing van grootschalige windturbines in de buurt van woningen en op agrarische grond afwijzen. Voorkeur heeft realisatie langs water en snelwegen. Zon op daken en overdekte parkeerplaatsen scoorde bij 100% van de deelnemers en zonneweides op agrarische grond werd afgewezen. Op basis van deze input is er door de RES NHN een kaart getekend met de zoekgebieden. Deze kaart is weergegeven op: <https://energieregionhn.nl/app/uploads/2020/05/Kaart-NHN-Kop-van-NH-incl-beschrijving-zoekgebieden.pdf>. Onderstaand een deel van de kaart waarin de Zijpe in beeld wordt gebracht.

¹² <https://energieregionhn.nl/documenten#kop-van-noord-holland>

In de concept RES zijn de zoekgebieden voor zon- en windenergie gedefinieerd. Daarbij is de kanttekening gemaakt dat deze zoekgebieden mogelijk uitgebreid kunnen worden.

- groen gearceerd: zon en wind,
- geel gearceerd; zon,
- blauw gearceerd: wind

Het college van de gemeente Schagen heeft kenbaar gemaakt dat ook het gebied tussen Schagen en Tuitjenhorn begrenst door de N245 en de Middenweg aangemerkt wordt als zoekgebied voor zon en windenergie.

Er zijn voor diverse zoekgebieden plannen in ontwikkeling voor plaatsing van windturbines. Het gaat dan om zeer grote windturbines van 5 MWh en 200 meter hoogte. Het bestaande beleid van de gemeente Schagen biedt veel ruimte voor zonnevelden.

Voor de deelregio Zijpe heeft de RES een zeer grote impact. Binnen de Zijpe zijn meerdere gebieden aangewezen voor windenergie en zonne-energie

- Langs de gehele N9 (zon en wind)
- Langs de N249 bij t, Zand (zon en wind)
- Bij ECN (zon en wind)
- Hond's Bossche zeekering (wind)
- Langs spoorlijn tussen Schagen en Anna Paulowna (zon)
- Zijper polder tussen Schagerbrug en Schagen
- N245 tussen Schagen en Alkmaar (zon en wind)

7.2 DE NATUURORGANISATIES

De Noord-Hollandse natuur- en milieuorganisaties presenteerden als een reactie op de RES NHN een eigen visie. Ze kunnen zich vinden op hoofdlijnen maar beseffen dat de energietransitie het landschap in Noord-Holland gaat veranderen. Hun visie¹³ op natuurbehoud werd samengevat in twee visiekaarten voor de Regionale Energie Strategie in Noord-Holland. Op de kaarten (zon en wind) staan locaties waar duurzame opwekking van energie wel en niet wenselijk is.

Daarnaast zijn een aantal voorwaarden geschetst. De belangrijkste zijn dat zonneweiden en windturbines worden ingepast in het landschap om de karakteristieke Noord-Hollandse landschappen te kunnen waarborgen en een oproep om locatiekeuzes van samen te laten gaan met het versterken van landschap en natuur. Geen 'confetti' van windturbines dus.

De kaarten van de Noord-Hollandse natuur- en milieuorganisaties zijn weergegeven op:

<https://www.landschapnoordholland.nl/files/2020-02/Visiekaart%20wind%20en%20zon%20Terreinbeheerders%20Noord-Holland.pdf>

Op de kaart van de milieufederatie is ook een groot gedeelte van de oostkant Zijpe en noord Zijpe ingetekend als zoekgebied voor wind en een groot deel van de gehele Zijpe als zoekgebied voor zon. Daar willen wij ons van distantiëren. De milieufederatie geeft aan zoekgebied voor (kleinschalige) wind projecten maar geeft vervolgens daarvoor geen harde definitie.

¹³ www.landschapnoordholland.nl/energietransitie

7.3 DUURZAAM EN LEEFBAAR¹⁴

“Duurzaam en Leefbaar” is een bewonersinitiatief dat uitgaat van een gezonde en leefbare woonomgeving. Het plan is ontwikkeld als een alternatief voor de RES en aangeboden aan de stuurgroep en de colleges van alle achttien participerende gemeenten. De leidende richting is de afwezigheid van draagvlak voor:

- Nog meer windturbines in de regio dan de turbines die er nu zijn of gerealiseerd worden
- Grootschalige zonneweiden op agrarische grond of op grond dicht bij woningen.

Het bod voor grootschalige opwek van duurzame energie is in dit plan ongeveer 1,8 TWh aan duurzame elektriciteit. Daarvan is slechts 0,18 TWh windenergie.

Duurzaam en Leefbaar gaat uit van zonne-energie en het, onder strenge voorwaarden, repoweren van bestaande windturbines. Uitgangspunt is daarbij dat er geen toename van de overlast is. Zon op grote daken en parkeerplaatsen maakt 30% van het bod uit. Het unieke van het plan is dat het diverse concepten ontwikkeld voor zon op en in water in combinatie met natuurontwikkeling.

Duurzaam en Leefbaar stelt dat in het Klimaatakkoord en ook bij het RES-proces een groot maatschappelijk draagvlak wordt beoogd. In de praktijk heeft de betrokkenheid van bewonersorganisaties in de voorbereiding en het opstellen van de scenario's niet of onvoldoende plaats gehad. Ook zijn de afspraken over de minimumafstand van woningen tot windturbines bij de scenario's niet gerespecteerd. Over grootschalige windturbines met een tiphoogte van 135 meter hoog wordt geschreven dat “het bouwstenen zijn voor het landschap, waar geen overlast van uitgaat”.

Niets is minder waar stelt het burgerinitiatief. Nadat er in de pers veel publiciteit is geweest door bewonersacties en door het verspreiden van huis aan huis flyers om naar de gemeentelijke bijeenkomsten te gaan, zijn in Noord-Holland Noord ruim 1300 bewoners en belanghebbenden naar de informatiebijeenkomsten gegaan.

Unaniem was de uitkomst in alle bijeenkomsten en gemeenten om maximaal zonnepanelen op dak te benutten, geen windturbines dicht bij woningen te plaatsen en geen grootschalige zonneweiden op landbouwgrond te realiseren. Er is dus geen maatschappelijk draagvlak om, naast de windturbines die al in Noord-Holland Noord zijn gerealiseerd, nieuwe windturbines te plaatsen. Grootschalige zonneweiden op landbouwgrond ook niet.

Onderstaand de ambitie van ‘Duurzaam en Leefbaar op de onderwerpen windenergie, zonne-energie en warmtevoorziening:

7.4 WINDENERGIE

Aan windenergie op land wordt nu reeds in Noord-Holland Noord in 2020, inclusief wat nog in de pijplijn zit, al 1,6 TWh aan windenergie opgewekt. Daar komt als deel van dit bod nog bijna 0,2 TWh bij, zodat de totale hoeveel opgewekte windenergie in het jaar 2030+ ca. 1,8 TWh bedraagt.

Aan windenergie worden uitsluitend 10 windturbines op en langs waterwerken gerealiseerd in het IJsselmeer met in totaal 160 GWh aan opgewekte windenergie. Er komen, behoudens de geplande aanleg van windpark Wieringermeer, geen nieuwe windturbines in Noord-Holland Noord op land bij. De leefbaarheid van de woon- en leefomgeving staat dat niet toe. Voor het repoweren van bestaande windturbines bestaat maatschappelijk draagvlak, mits de opschaling beperkt blijft tot een verhoging van de masthoogte van 10 – 15 meter.

7.5 ZONNE-ENERGIE

Aan zonne-energie wordt nu in Noord-Holland Noord in 2020, inclusief wat nog in de pijplijn zit, slechts 0,2 TWh aan energie opgewekt. Tot 2030 zal de hoeveelheid met zon opgewekte energie enorm toenemen tot 1,9 TWh. De grootste bijdrage komt door 30% van het oppervlak van grote daken te gebruiken voor zonnepanelen en 855 ha aan zonnepanelenbanken en drijvende zonne-eilanden in het IJssel- en Markermeer. Deze zonnepanelenbanken zijn er niet alleen om zonne-energie op te wekken, maar verbeteren ook de ecologische omstandigheden. Aan de

¹⁴ <https://www.nhn-duurzaamleefbaar.nl>

Jaagweg in Koggenland komt één zonneweide van ongeveer 60 hectare op een niet in ontwikkeling genomen bedrijventerrein dat een totaal oppervlak heeft van 110 hectare. Er is dus ruimte genoeg om deze zonneweide landschappelijk goed in te richten, goed te omzomen en in overleg met de omwonenden.

7.6 WARMTEVOORZIENING

In Noord-Holland Noord is de warmtevraag met 59% de grootste energievraag. Voor de energietransitie betekent dit dus ook nadrukkelijk kijken naar duurzame oplossingen voor deze warmtevraag. Noord-Holland Noord – vooral de regio's West-Friesland en Alkmaar - kan voor het overgrote deel gebruik maken van de aardwarmte. Dat is op relatief geringe diepte in enorme hoeveelheden aanwezig. Ook de restwarmte van het datacenter op Agriport en HVC bieden mogelijkheden. Het benutten van de aardwarmte betekent ook dat er minder duurzame energie opgewekt door wind en zon nodig is.

Het aanleggen van een warmtenet kan uitsluitend op bovenregionaal niveau. Zeker omdat het potentieel in Noord-Holland Noord meer energieaanbod heeft dan de regionale vraag. Het spreekt voor zich dat een optimale isolatie van gebouwen een eerste vereiste is. Wat niet weglekt hoeft niet te worden opgewekt. Met name voor de bestaande (woning)voorraad ligt er een grote opgave

8 GEZONDHEIDSADVIES RIVM-GELUIDSOVERLAST OMGEVINGSGELUID WAARONDER WINDTURBINES

In juni 2020 heeft het RIVM op verzoek van het ministerie van I&M een rapport (voetnoot 7) uitgebracht over de door de WHO in 2018 gedane aanbeveling van de gezondheidseffecten van geluidsoverlast op bewoners. Het RIVM adviseert om ernstige gezondheidsgevolgen als gevolg van windturbinegeluid te verminderen. De WHO adviseert de maximale geluidsnorm van windturbines van 47 dB Lden te verlagen naar 45 dB Lden. Aangezien het om een logaritmische schaal gaat heeft dit een betekenisvol effect.

Het betekent dat als het WHO-advies wordt gevolgd de minimumafstand tot woningen van de referentie windturbine van 3 MW 750 tot 1000 meter zal moeten bedragen (afhankelijk van het type windturbine). Bij een kleinere turbine van 2,3 MW, zoals die als referentieturbine is gehanteerd in het vigerende Wind op Land beleid, is ongeveer 600 meter de minimumafstand tot woningen als het WHO-advies over gezondheidseffecten wordt gevolgd.

Eén van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet is het realiseren en behouden van een gezonde fysieke leefomgeving. De gedachte in de Omgevingswet is dat door de integrale benadering van de leefomgeving gezondheid eerder een rol kan krijgen in het proces voor ruimtelijke afwegingen. In het nieuwe stelsel kunnen gemeenten voor windturbines de standaardwaarden aanpassen en een hogere of lagere norm vastleggen in het omgevingsplan. Het omgevingsplan moet er wel in voorzien dat het geluid op gevoelige gebouwen aanvaardbaar is. Wat aanvaardbaar is, is afhankelijk van zaken als de plaatselijke situatie en historie, lokaal geluidsbeleid, de bestaande en verwachte geluidshinder en kosten en baten van technische voorzieningen.

De aanbeveling van het RIVM komt min of meer overeen met de huidige provinciale verordening. In de Provinciale Ruimtelijke Verordening is expliciet omschreven dat het noodzakelijk is om een afstandsnorm voor windturbines toe te passen opdat een goede woon- en leefklimaat geborgd kan worden.

9 CONCLUSIES

- ✓ Een gezonde economie draagt bij aan de gezondheid van de mens en zijn leefomgeving en ook aan de gezondheid van natuur (dier en plant) en bodem.
- ✓ Grootschalige opwekking van energie heeft een grote invloed op zowel de natuur als de leefomgeving.
- ✓ In NHN bestaat een onevenredige grote opgave voor zowel wind als zonne-energie, waardoor er sprake is van een zeer groot aantal zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking.
- ✓ Geen zonneprojecten op agrarische gronden.
- ✓ Gezien het zeer actuele advies van het RIVM om een strengere geluidsnorm voor bestaande en nieuw te realiseren windturbines toe te passen, het advies van de WHO en ook de huidige Provinciale regelgeving zien wij geen ruimte voor nieuwe windturbines en of grootschalige windprojecten binnen de regio NHN en de gemeente Schagen en de Zijpe.
- ✓ Omdat Duurzaam en Leefbaar uitgaat van een gezonde en leefbare woonomgeving is de Concept RES Duurzaam Leefbaar een goed alternatief

10 AANBEVELINGEN

Om de gevolgen van de energietransitie op de natuur en het landschap te beperken leggen we de onderstaande aanbevelingen voor:

1. Kies een integrale benadering en koppel de energietransitie aan opgaven uit andere velden zoals: **economie** (infrastructuur, omschakeling naar biologische landbouw e.d.), **wonen en het sociale domein** (leefbaarheid, aantrekkelijkheid woonomgeving, participatie) en **ecologie** (biodiversiteit, watervoorziening, natuurontwikkeling en bodem).
2. Kies voor zonne-energie en plaats geen nieuwe windturbines in NHN.
3. Repoweren van bestaande windturbines uitsluitend zonder toename van overlast en uitsluitend onder strengere voorwaarden gebaseerd op advies WHO (World Health Organisation): geen windturbines binnen 750 meter van woningen
4. Streef naar zuinig en zo mogelijk meervoudig ruimtegebruik en combineer de opwek van duurzame energie daar waar mogelijk met natuurontwikkeling.
5. Zorg voor een natuurlijke inpassing van zonnevelden door groenstroken rondom het zonneveld
6. Draag zorg voor een compensatie van natuur die gelijkwaardig is aan datgene dat verloren gaat door de implementatie van de RES.
7. Leg burger participatie wettelijk vast en ga daarbij uit van een minimaal percentage van 50%.
8. Draag zorg voor eerlijke en bovenwettelijke compensatie van overlast door windturbines en zonnevelden.
9. Respecteer bestaande natuurwaarden. Geen zonnevelden en/of windturbines op of nabij weidevogel leefgebied, Natuurnetwerk, Natura 2000 gebieden en natuurverbindingzones

10. Overweeg als Vereniging Het Zijper Landschap en Stichting Kritisch Platform Ontwikkeling de Zijpe om actief juridische stappen te ondernemen als toekomstige vergunde projecten in de regio niet (voldoende) aansluiten op de hier uitgewerkte visie en biedt daar waar mogelijk ondersteuning aan bewoners(groepen).